

SUADES MARIGOT, Jordi: *El castell i santuari de Castellet. Sant Vicenç de Castellet: Ajuntament de Sant Vicenç de Castellet- Farell Editors, 2019.- 159 pàgs., amb fotografies [16,5 x 23,5].*

Història del conjunt patrimonial de la muntanya de Castellet: l'ermita de Nostra Senyora, la casa de l'Ermità i les restes del castell. Constitueix la primera referència documentada del municipi de Sant Vicenç de Castellet, de l'any 1001. El treball, a càrrec de Jordi Suades, historiador, editor i gestor cultural, s'ha publicat en el marc del procés de rehabilitació monumental que està impulsant l'Ajuntament.

El volum consta de diversos apartats amb el castell i el santuari com a eixos principals. Després de descriure el turó de Castellet, l'autor explica l'evolució històrica de l'antiga fortificació i els seus propietaris: els inicis cap al segle X, com a probable castell termenat de frontera amb els musulmans en la línia defensiva del Llobregat; l'ús com a residència del poder feudal dels senyors de Castellet i la decadència a partir dels segles XV-XVI, quan es trasllada el centre administratiu baronial al nucli de Sant Vicenç de Castellet. Unes excavacions recents han revelat l'existència propera de la torre de guaita original (anterior a la que resta dempeus des dels segles XIV-XV), així com diverses dependències i muralles del castell feudal. La segona part, molt més extensa, està dedicada a la capella de Nostra Senyora de Castellet. Construïda probablement al segle XII dins el recinte castlà, a l'època moderna s'hi va annexar la casa de l'Ermità i el 1778 es va trobar la talla de la Verge a la cisterna, fet que va permetre incrementar-ne molt la devoció; tant que a finals del segle XIX va ser reformada i ampliada, tot i que encara podem veure elements de l'església romànica. El llibre subratlla també la importància de la religiositat popular vinculada al santuari (els ermitans, processons i rogatives, ex-vots, romiatges i aplecs, les llegendes, etc.), així com els conflictes territorials entre les parròquies de Sant Vicenç de Castellet i de Castellbell per l'ermita.

Aquest estudi monogràfic està basat en fonts documentals diverses i proporciona nombrós material gràfic (plànols, imatges del conjunt patrimonial, documents escrits, goigs impresos, etc.) sobre el tema. A destacar el ric fons de la *Baronia de Castellet* de la Biblioteca de Catalunya i de l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona, atès que l'any 1831 els darrers senyors del terme van llegar la muntanya i els seus edificis a dita institució de beneficència, encara que no queda clar com va perdre la propietat i si li van afectar les desamortitzacions de mitjan segle XIX. L'autor fa servir també documentació notarial i les visites pastorals de l'Arxiu Episcopal de Vic. La bibliografia és variada i trobem moltes referències a un llibre sobre el santuari de Joaquim Sarret i Arbós (1900), l'historiador i arxiver manresà, que demostren que la devoció es va estendre per la comarca del Bages. L'autor recorre a més a la memòria oral i incorpora

les conclusions de les darreres prospeccions arqueològiques, malgrat que caldrien encara dades definitives sobre els orígens de la fortalesa.

CARLOS PIZARRO CARRASCO
(Universitat de Barcelona)

Traducción de la reseña anterior:

Historia del conjunto patrimonial de la montaña de Castellet: la ermita de Nuestra Señora, la casa del Ermitaño y los restos del castillo. Constituye la primera referencia documentada del municipio de Sant Vicenç de Castellet, del año 1001, El trabajo, a cargo de Jordi Suades, historiador, editor y gestor cultural, se ha publicado en el marco del proceso de rehabilitación monumental que está impusando el Ayuntamiento.

El volumen consta de diversos apartados con el castillo y el santuario como ejes principales. Después de describir la colina de Castellet, el autor explica la evolución histórica de la antigua fortificación y sus propietarios: los inicios hacia el siglo X, como probable castillo fronterizo con los musulmanes en la línea defensiva del Llobregat; el uso como residencia del poder feudal de los señores de Castellet y la decadencia a partir de los siglos XV-XVI, cuando se traslada el centro administrativo baronial al núcleo de Sant Vicenç de Castellet. Unas excavaciones recientes han revelado la existencia próxima de la torre de vigía original (anterior a la que se encuentra a sus pies desde los siglos XIV-XV), así como diversas dependencias y murallas del castillo feudal. La segunda parte, mucho más extensa, está dedicada a la capilla de Nuestra Señora de Castellet. Construida probablemente en el siglo XII dentro del recinto del castillo, en la época moderna se levantó la casa del Ermitaño y en 1778 se encontró la talla de la Virgen en la cisterna, hecho que permitió incrementar mucho la devoción; tanto que a finales del siglo XIX fue reformada y ampliada, a pesar de que aún podemos ver elementos de la Iglesia románica. El libro subraya también la importancia de la religiosidad popular vinculada al santuario (los ermitaños, procesiones y rogativas, exvotos, romerías y acopios, las leyendas, etc), así como los conflictos territoriales entre las parroquias de Sant Vicenç de Castellet y de Castellbell por la ermita.

Este estudio monográfico está basado en fuentes documentales diversas y proporciona numeroso material gráfico (planos, imágenes del conjunto patrimonial, documentos escritos, gozos impresos, etc.) sobre el tema. A destacar el rico fondo de la *Baronia de Castellet* de la Biblioteca de Catalunya y del Hospital de la Santa Creu de Barcelona, dado que el año 1831 los últimos señores del termino legaron la montaña y sus edificios a esta institución de beneficencia, aunque no queda claro como tomaron la propiedad y si le afectaron las desamortizaciones de mediados del siglo XIX. El autor utiliza documentación notarial y las visitas pastorales del Arxiu Episcopal de Vic. La

ÍNDICE HISTÓRICO ESPAÑOL

ISSN: 0537-3522

CEHI- Universitat de Barcelona (octubre 2019)

bibliografía es variada y encontramos muchas referencias a un libro sobre el santuario de Joaquim Sarret i Arbós (1900), el historiador y archivero manresano, que demuestran que la devoción se extendió por la comarca del Bages. El autor recurre más a la memoria oral e incorpora las conclusiones de las últimas prospecciones arqueológicas, a pesar de que harían falta datos definitivos sobre los orígenes de la fortaleza.

CARLOS PIZARRO CARRASCO
(Universitat de Barcelona)